

Українське Слово. – 24.02.2023

Олег Шамшур

Байден в Києві надіслав сигнал Путіну. Але без відповіді залишилося ключове питання

Візит до Києва президента США має особливу вагу, і міститься вона у сфері дипломатії меседжів. Головним адресатом для президента США було українське суспільство. В річницю початку війни, яка спричинила неймовірні страждання народу та екзистенційні виклики для української державності, українцям важливо було побачити в Києві лідера США та почути його запевнення у продовженні стабільної підтримки їхньої боротьби проти російського агресора, спрямованої на захист демократії, суверенітету і територіальної цілісності.

<https://www.ukrslowo.net/swa/115685.html>

Чекаємо вістей з Варшави?

Цього візиту в Україні з нетерпінням чекали ще з передвоєнних часів. Мабуть, навіть більше, ніж приїзду попередника Джо Байдена — президента Барака Обами, який так і не знайшов у своєму графіку бодай кількох годин для відвідин країни, котра з 2014 року протистояла путінській Росії. Ілюзії Барака Обами стосовно можливості «перезавантаження» відносин із РФ випарувалися ще впродовж його першого президентського терміну, але залишилась упевненість у тому, що Україна не належить до життєвих інтересів США і Росія завжди зможе бути тут домінантною силою.

На відміну від нього, Байден зрозумів ключову роль України у підтриманні стабільності та безпеки в Європі й протидії російському експансіонізмові відповідно до стратегічних інтересів США. Незважаючи на окремі помилкові кроки в передвоєнний період, на кшталт фактичної згоди на введення в дію «Північного потоку-2», саме адміністрація Джо Байдена стала основним донором військової та фінансово-економічної допомоги для України, сформувала й очолила антипутінську коаліцію.

З огляду на це, візит до Києва президента США має особливу вагу, і міститься вона у сфері дипломатії меседжів. Головним адресатом для президента США було українське суспільство. В річницю початку війни, яка спричинила неймовірні страждання народу та екзистенційні виклики для української державності, українцям важливо було побачити в Києві лідера США та почути його запевнення у продовженні стабільної підтримки їхньої боротьби проти російського агресора, спрямованої на захист демократії, суверенітету і територіальної цілісності. Можливо, фраза президента Байдена «Минув рік. Київ вистояв. Україна вистояла. Демократія вистояла» не займе в анналах історії місце поряд із «Я — берлінець» Джона Кеннеді, та почути її від президента США в Києві українцям було важливо. Джо Байден поставив Україну у центр своєї концепції глобального протистояння демократії й авторитаризму.

З іншого боку, тим самим було надіслано потужний сигнал Путіну, який розраховує на вичерпання запасу матеріальних резервів та рішучості Заходу у підтримці України.

Байден скористався київським «майданчиком» для того, щоби підтримати єдність західного проукраїнського альянсу. Ця проблема залишається актуальною, попри позитивну еволюцію позицій її членів у напрямі дедалі жорсткішого ставлення до Росії та нарощування обсягів усіх типів допомоги Україні. Це, здається, підтвердили промови, виголошені на

цьогорічній Мюнхенській безпековій конференції. Втім, інколи складається враження, що ми маємо справу з дипломатичними гойдалками, коли правильні констатації та політичні заяви супроводжуються «уточненнями» й «умовами», поставки зброї часом мають хаотичний характер і відбуваються повільно, а ухвалення санкційних пакетів проти Росії зазвичай супроводжується агресивним захистом інтересів великих «національних виробників» окремих країн.

У цьому ж контексті слід мати на увазі, що антипутінська коаліція налічує нині близько 50 країн, тоді як членами ООН є 193. Так званий глобальний Південь займає здебільшого нейтрально-вичікувальну позицію. Вже зараз на країни цієї групи чинить масований тиск Росія. Небезпечні тенденції можуть посилитися, якщо до гри активно підключиться російський союзник Китай із його «планом миру» (деталі його поки що невідомі, але навряд чи він буде сприятливим для України). Ефективно протистояти їм можливо тільки за умови збереження і посилення єдності України та її партнерів, аби слова Байдена про те, що разом з Україною «стоїть світ», стали реальністю.

У його візиті до Києва, безумовно, бачимо і внутрішньополітичні аспекти. Поява президента США в Києві, зміст його виступів були спробою нейтралізувати негатив від його політичних опонентів-республіканців, які активно критикують політику адміністрації та його особисто щодо України (вони можуть принаймні спробувати вплинути на обсяги й терміни надання Україні військової та фінансово-економічної підтримки). Тимчасом витривалість Джо Байдена, що дозволила йому впоратись із важкою й небезпечною подорожжю до столиці країни у стані війни, мала б стати своєрідною відповіддю тим, хто розглядає його вік як перешкоду для висунення на новий президентський термін.

У коментарі CNN щодо візиту президента США до Києва відзначається, що «чудові фото Байдена в Києві не можуть приховати реальних проблем і невизначеності у підході США до війни та відмінностей у цьому між ними й українцями».

Зокрема, пакет військової допомоги, оголошений президентом Байденем, містить речі, абсолютно необхідні для України, — артилерійські боєприпаси, системи боротьби проти бронетанкової техніки та РЛС ППО. Втім, судячи зі слів радника президента США з національної безпеки Джейка Саллівана, істотного просування в питанні постачання в Україну потужніших видів зброї типу АТАСМС, не кажучи вже про винищувачі F-16, немає.

Я вже неодноразово писав про головну причину такого стану речей. Вона — не в об'єктивних складнощах, пов'язаних із логістикою, обмеженістю запасів та виробничих можливостей. Вона насамперед у загальній стратегічній невизначеності США і Заходу стосовно кінцевого результату російсько-української війни, або змісту, який Захід вкладає в поняття «перемоги України», і особливо — «поразки Росії».

На підтвердження цієї тези наведу, наприклад, дві заяви президента Франції Емманюеля Макрона. У Мюнхені учасники конференції почули про «абсолютну необхідність інтенсифікувати нашу підтримку і наші зусилля допомогти супротиву українського народу і української армії, які дозволять їм вести контрнаступ. Тільки він дозволить розпочати реальні переговори на умовах, визначених Україною, її владою та народом». Того ж дня в інтерв'ю французьким журналістам Макрон виступив проти того, «щоби Росія була повністю розгромлена, атакована на своїй землі», і фактично висловився за збереження Путіна при владі, оскільки «всі інші варіанти в рамках нинішньої системи» йому здаються «гіршими».

Бригадний генерал США у відставці Стівен Андерсон сформулював цю дилему так: «США (можемо додати «й колективний Захід». — О.Ш.) мають ухвалити рішення щодо нашої мети: просто не допустити поразки України — чи ми хочемо, щоб вона справді виграла». На жаль, навіть дуже важливий та успішний візит президента США до Києва не дав чіткої відповіді на це слушне запитання.

Можливо, ми почуємо щось нове у Варшаві?